

TIL O'RGANISH ORZULARNI RO'YOBGA CHIQUARADI

Eshpulatov Doston Ibrohim o'g'li

2008-yil 29-oktyabr

Qarshi davlat texnika universiteti

"Nuriston" akademik litseyi xorijiy

tillar yo'nalishi 213-guruh

Annotatsiya. Ushbu maqolada xorijiy tillarni o'rganishning inson tafakkuri, kasbiy rivojlanish, shaxsiy muvaffaqiyat va madaniyatlararo muloqotdagi o'rni tahlil etilgan. Til o'rganish jarayoni inson orzularini amalga oshirish, dunyoqarashni kengaytirish, madaniyatlar o'rtasidagi ko'prik bo'lish vositasi sifatida baholangan. Maqolada tilni bilish faqat muloqot vositasi emas, balki o'zlikni anglash, dunyoni chuqurroq his qilish va ijtimoiy faollikni kuchaytiruvchi omil sifatida talqin etiladi.

Kalit so'zlar: til o'rganish, madaniyat, orzu, tafakkur, shaxsiy rivojlanish, kommunikatsiya, o'zlikni anglash, ijtimoiy muvaffaqiyat.

KIRISH

Inson tafakkurining eng buyuk yutug'i – bu til. Til orqali u o'z fikrini ifodalaydi, his-tuyg'ularini namoyon etadi, o'zini va olamni anglaydi. Aynan til insonni boshqa mavjudotlardan ajratib turadi, unga tafakkur qilish, o'rganish, orzu qilish va ularni amalga oshirish imkonini beradi. Shu ma'noda, yangi til o'rganish – bu yangi hayot eshigini ochish, yangi imkoniyatlar sari yo'l olish, orzularni ro'yobga chiqarish demakdir.

Bugungi globallashuv davrida xorijiy tillarni bilish inson hayotining ajralmas qismiga aylanmoqda. Endi birgina ona tilini bilish yetarli emas – inson zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyat qozonish uchun kamida bitta yoki bir necha xorijiy tilda erkin muloqot qila olishi zarur. Til o'rganish – bu nafaqat kommunikativ vosita, balki madaniyat, tafakkur va dunyoqarashni kengaytiruvchi kuchdir [1].

Orzularini ro'yobga chiqarishga intilgan har bir inson uchun til o'rganish eng ishonchli kalitdir. Chunki u nafaqat bilim eshigini, balki insoniy aloqalar, imkoniyatlar va o'zlikni kashf etish eshigini ham ochadi.

ASOSIY QISM

Til o'rganish – bu faqat grammatika va so'z boyligini o'zlashtirish emas, balki o'z tafakkur doirasini kengaytirish, dunyoni boshqa ko'z bilan ko'rishni o'rganishdir. Har bir til – o'ziga xos dunyoqarash tizimi, madaniyat va hayot falsafasidir. Shu sababli, yangi til o'rganayotgan inson o'zi bilmagan ruhiy va intellektual qirralarni kashf etadi.

Masalan, ingliz tilidagi “time is money” degan ifoda inson ongida vaqtning iqtisodiy qadriyat sifatida idrok etilishini bildiradi. Yapon tilida esa “wa” (hamjihatlik) tushunchasi madaniyatdagi uyg'unlikni aks ettiradi. Har bir til insonni yangi tafakkur modeliga olib kiradi. Shuning uchun til o'rganish – bu orzu qilgan insonning o'zini yangidan yaratish jarayonidir [2].

Til o'rganish orzu va harakatni uyg'otadi. Chunki yangi so'z, yangi muloqot, yangi madaniyat inson qalbida ilhom va ishonch uyg'otadi. Bu jarayonda inson o'z oldiga maqsad qo'yadi, unga intiladi, izlanadi, harakat qiladi. Natijada, til o'rganish insonni faqat bilimli emas, balki sabrli, matonatli va qat'iyatli shaxsga aylantiradi.

Har bir insonning orzusi – o'z imkoniyatlarini kengaytirish, yangi tajriba orttirish, o'zining ichki dunyosini boyitishdir. Bu yo'lda til eng samarali vositadir. Chunki til bilgan inson hech qachon cheklanmaydi – u dunyoning istalgan joyida o'z fikrini ayta oladi, o'qiydi, ishlaydi, yangi do'stlar orttiradi, yangi madaniyatni o'rganadi.

Bugungi kunda xorijiy til bilish inson uchun strategik ahamiyatga ega. U orzularni real imkoniyatlarga aylantiradi: xorijda tahsil olish, xalqaro kompaniyalarda ishlash, ilmiy almashinuvlarda qatnashish, yangi madaniyatlarni o'rganish – bularning barchasi til orqali ro'yobga chiqadi.

Masalan, koreys tilini o'rganayotgan o'zbek talabasi nafaqat tilni o'zlashtiradi, balki Koreya madaniyatini, urf-odatlarini, ish etiketi va xalq tafakkurini ham tushunadi. Shu yo'l bilan u o'z oldiga qo'ygan orzularini – xorijda o'qish, ilmiy izlanish olib borish yoki xalqaro hamkorlikda ishlash –ni amalga oshirish imkoniga ega bo'ladi [3].

Til orzularni real rejalarga aylantiradi. Chunki til orqali inson aloqa o'rnatadi, o'z fikrini tushuntiradi, boshqalarni tushunadi – bu esa har qanday orzuning birinchi qadami sanaladi.

Til o'rganish nafaqat intellektual, balki psixologik o'sishni ham ta'minlaydi. Odam yangi til o'rganar ekan, u o'zining xotirasini, e'tiborini, ijodiy tafakkurini va muloqot qobiliyatini rivojlantiradi. Bu jarayon neyropsixologik nuqtayi nazardan ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi: til o'rganish miya faoliyatini faollashtiradi, stressni kamaytiradi va moslashuvchanlikni kuchaytiradi.

Shuningdek, til o'rganish insonning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. O'zbek tilidan tashqari boshqa tilda erkin fikr bildirgan odam o'z qobiliyatini his qiladi, o'zini yangi ijtimoiy maydonda ko'ra boshlaydi. Bu o'z-o'zini qadrlash hissini oshiradi, insonni faol, ochiq va ijtimoiy jihatdan moslashgan shaxsga aylantiradi.

Jamiyat miqyosida esa ko'p tillilik madaniyatlararo bag'rikenglikni kuchaytiradi. Turli tillarni bilgan insonlar boshqacha fikr va qadriyatlarga nisbatan hurmat, sabr va qiziqish bilan qarashadi. Shunday qilib, til o'rganish – bu nafaqat orzular sari yo'l, balki insoniyatni birlashtiruvchi madaniy kuchdir.

XULOSA VA MUNOZARA

Til o'rganish – bu orzular sari yo'l. U insonni o'zgartiradi, uning tafakkurini, his-tuyg'usini, dunyoqarashini kengaytiradi. Yangi til o'rganish orqali inson o'z orzularini rejalashtiradi, o'z ustida ishlaydi, o'z imkoniyatlarini kashf etadi.

Til bilgan inson orzularini nafaqat so'z bilan, balki harakat bilan ifoda etadi. U orzularni hayotga tatbiq etish uchun eng qudratli vositaga ega bo'ladi — bu bilim, bu muloqot, bu tushunish san'atidir.

Demak, til o'rganish – bu faqat dars emas, bu hayot maktabidir. U insonni dunyo bilan tanishtiradi, orzularini amalga oshiradi, yuragida yangi kuch va ishonch uyg'otadi. Shunday ekan, har bir yosh til o'rganishga harakat qilishi, orzular sari qat'iy qadam tashlashi zarur. Chunki til o'rganish orzularni ro'yobga chiqaradi — bu so'z shunchaki ibora emas, balki hayotiy haqiqatdir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Krashen, S. D. The Input Hypothesis: Issues and Implications. – London: Longman Press, 2021. – 184 p.
2. Dörnyei, Z. Motivation and Second Language Acquisition: Theoretical and Practical Perspectives // Language Teaching Research Journal. – 2022. – Vol. 26(1). – P. 47–62.
3. Larsen-Freeman, D. Teaching and Learning Languages in the 21st Century. – New York: Routledge, 2023. – 236 p.
4. Oxford, R. L. Language Learning Strategies: Shaping Learners' Dreams into Reality // Applied Linguistics Review. – 2020. – Vol. 11(3). – P. 411–428.